

ענין להיסטוריה שעדיין לא נכתבה בשלימותה! עכשיו — אפשר להניח — לכש-יתמיד השלום בעולם, יחזור הלגיון, בעיקרו, לשמש בתפקידו כמקיים סדר ושיטור, אף על פי שכמעט אין ספק שהכושר הצבאי הטמון בו, יקוים גם להבא בדריכות רבה. אגב כאן המקום לציין, כי לא תהא זו מחכמה אם יסמכו על מצב-שלוה ממושך יותר-מדי בתוך ערב עצמה<sup>2</sup> ישנם סימנים רבים לכך, שבהתגלות אותה חולשה בשלטון המרכזי, אולי יתאוו הנודדים לשוב ולעסוק במלאכת-הפשיטות. כלומר: לשוב מן המדבר ולעסוק שוב במה שנקרא, בשעתו בשם „בילוי-זמנם הלאומי“. יש לקוות, שהדברים לא יגיעו לידי כך. אם יתחדשו פשיטות-הנומלין בין השבטים, אין ספק שה„לגיון הערבי“ עתיד למלא תפקיד רב בהשתלטות על חזיון זה.

ואשר לעתידה המדיני של האמירות, — זו הצפויה בקרוב להיות למלוכה,<sup>3</sup> עדיין לא הגיעה השעה להרבות בסברות. דובר על הקמת מעין פדרציה רופפת עם עיראק, או על יחסים הדוקים יותר עם סוריה, או קשרים מרחיקי לכת יותר עם ארץ-ישראל, או עם חלק מארץ-ישראל. אך כל אלה אינם אלא דברים שבהשערה, עליהם יצטרך להתחיל לא רק עבר-הירדן; יוחלט בהם רק לאחר הימלכות ב„ליגה הערבית“ שעבר-הירדן חבר בה. ברגע זה דינו אם נאמר שכל הערבים (!), ככל הבריטים, שמחים מאד לחוזה שנחתם בלונדון, וכי לעת עתה מציאותה של העצמאות מספקת כדי להעמיד-בצל את החלומות — שאולי הם בני הגשמה, ואולי משוללי ממשות הנם — בדבר אחדות ערבית פוליטית, הרבה יותר רחבה ומהודקת.

## סעיפי הבטחון, ההגנה והצבא

### בחווה בריטניה - עבר-הירדן 1946

להלן מובאים כאן הסעיפים בעלי התוכן הצבאי והגנתי מתוך התעודות שנתפרסמו ושעליהן יתבססו מעתה גם עצמאותה של עכ"ז וגם הברית הבריטית-עבר-הירדנית. האמת ניתנה להיאמר, כי הסעיפים הללו הנם בתעודות הללו לא רק חלק גדול מבחינה כמותית, אלא הם גם עיקר תוכנם.

סעיף 3: מוסכם הדבר בין הצדדים הרמים עושי-החוזה, כי האחריות להחזקת הסדר הפנימי בעבר-הירדן וכו', — במסגרת התנאים שפורטו להלן בסעיף 5, — להגנת עבר-הירדן בפני תוקפנות מתוך, הם חלקו של הזד רוממות אמיר עבר-הירדן.

סעיף 5: אם יהא אחד הצדדים הרמים עושי-החוזה נתון במצב של פעולות-איבה כתוצאה מהתקפה מזוינת ע"י צד שלישי, הרי הצד השני יבוא מיד, — אמנם, תמיד בגבולות האמור בסעיף 12, (בדבר ההתחייבויות בפני הסתדרות האומות-המאחדות — המערכת) — לעזרתו, כצעד של הגנה-עצמית קיבוצית. במקרה שתהא סכנה במישרין של התחלת פעולות-איבה, יתאמו ביניהם הצדדים הרמים עושי-החוזה מיד את אמצעי-ההגנה הנחוצים.

2) הרמז, הגלוי למדי, יכול להתייחס רק להתנגשויות בין נאמני השושלת הסעודית לבין אלה של ההאשימות, כשבריטניה עומדת לימין האחרונים; או למצב כללי פרוץ העלול להשתרר בין שבטי צפון-נגיד באם תבוא תקופת תהוירובוהו פוליטית בערב עם הסתלקותו של אבן-סעוד הישש.

3) הדברים נכתבו לפני המלכתו של האמיר עבדאללה. — המ ע ר כ ת.

סעיף 6: כדי לאפשר את מלויין של התחייבויות הגומלין, שצוינו לעיל בסעיף 5, הסכימו בנייהם הצדדים הרמים עושי-החוזה לתקנות שנקבעו בתוספת לחוזה הנוכחי.

התוספת, שצורפה לחוזה בריטניה—עבר הירדן משנת 1946, אינה, בעצם, אלא מה שנקרא בלשון השיגרה הדיפלומטית הסכם-צבאי; לפיכך מן הראוי לתתה כאן במילואה.

## התוספת

סעיף 1: הוד-מלכותו המלך רשאי להתנות כוחות מוויינים בעבר-הירדן, במקומות חנייתם ביום חתימת החוזה הנוכחי ושאר מקומות אשר יוסכם עליהם; והוד-רוממותו האמיר יתן את כל ההקלות הנחוצות לשיכונם והחזקתם, לרבות להחסנת תחמושתם ואספקתם, והחזרת כל שטח-הקרקע שיידרשו לכך. — כל זכויות-פרטים על קרקע כזאת, — יופקעו, לכשיידרש הדבר.

סעיף 2: הוד-רוממותו אמיר עבר-הירדן יתן הקלות בכל זמן לתנועתם ואימונם של הכוחות המוויינים של הוד-מלכותו המלך ולהובלת אספקת הדלק, כלי-הזין, התחמושת ושאר חמרים, הנדרשים לכוחות הללו, — באויר, בכבישים, במסילות-ברזל, בדרכימים וצינורות-נפט, ודרך גמלי עבר-הירדן.

סעיף 3: כוחותיו המוויינים של הוד-מלכותו המלך יהיו זכאים להשתמש במערכותיהם שלהם לתחבורת-הקשר, לרבות האלחוט.

סעיף 4: הוד-רוממותו אמיר עבר-הירדן ישמור, יקיים ויפתח במידת הצורך, מתוך התיעוצות עם ממשלת הממלכה-המאוחדת, את הנמלים וקווי-התחבורה שבעבר-הירדן והתחוצים אותו, הדרושים לתנועתם התפשית והחזקתם של הכוחות המוויינים של הוד-מלכותו, והוא יפנה אל הוד-מלכותו, שיסייע בידו, ככל אשר יידרש לתכלית הזאת.

סעיף 5: הוד-מלכותו המלך יחזיר לקופת הוד-רוממותו האמיר את כל ההוצאות שיחולו על ממשלת הוד-רוממותו בקשר להמצאת ההקלות שהוזכרו בסעיפים 1, 2 ו-4 של התוספת הזאת, והוא יתכן — או יפצה — כל נזק שמקורו בפעולות הכוחות המוויינים, של הוד-מלכותו, פרט לנזקים שייגרמו בפעולות צבאיות אשר ייערכו בהתאם לסעיף 5 של החוזה הזה, כתוצאה מהתקפה על עבר-הירדן.

סעיף 6: עד שיעשה הסכם בין הצדדים הרמים בעלי-החוזה, שיגדיר את פרטי חסינותם של כוחות הוד-מלכותו המלך שבעבר-הירדן לגבי עניינים שבשיפוט ובמסים, יוסיפו הללו ליהנות מן החסינות לגבי דברים אלה הנהוגה כלפיהם כיום.

סעיף 7: הוד-מלכותו המלך לא יבוא בכל חביעה שהיא בדבר מסים וארנוניות עבר-הירדניים כל שהם על מקרקעין הנזכרים ע"י הוד-מלכותו, או השייכים לו, או על המטלטלין שלו, לרבות תשלומי-המכס על סחורות המובאות או מוצאות ע"י הוד מלכותו או למענו.

סעיף 8: הוד-מלכותו המלך יתן סעד כספי להוד-רוממותו האמיר בכיסוי הוצאותיהן של היחידות הצבאיות אשר לכוחות האמיר, ככל הנדרש להבטחת מטרותיו של הסעיף 5 של החוזה. על עצמתן של יחידות כאלו יוסכם בכל שנה ע"י הצדדים הרמים עושי-החוזה. והוד-רוממותו האמיר יתן לבא-כוחו של הוד-מלכותו בעבר הירדן את האפשרות לעמוד על כך שהסכומים הללו יהיו מוצאים לתכלית שלה נועדה.

סעיף 9: כיון שרצויה זהות האימון לאורח-הפעולות בין הצבאות עבר-הירדני והבריטי:

(1) יעמיד הוד-מלכותו המלך את כל הקצינים הבריטיים, אשר שירותם יידרש, כדי להבטיח את יעילות היחידות הצבאיות של כוחות האמיר;

(2) הוד-מלכותו המלך:

(א) יתן להוד-רוממותו אמיר עבר-הירדן כל הקלה אפשרית להשתלמות הצבאית והאווירית של קצינים עבר-ירדניים בבתי-הספר להדרכה מיסודם של כוחות הוד-מלכותו;  
(ב) יספק נשק, תחמושת ציוד ומטוסים ושאר חומרי-מלחמה, בשביל כוחות הוד-רוממותו אמיר עבר-הירדן.

(3) הוד-רוממותו האמיר:

(א) יכסה את הוצאותיהם של ההדרכה והציוד שהוזכרו בסעיף (2);  
(ב) ידאג לכך שיוגם וכן צידם היסודי של כוחותיו לא יהיו שונים בטיפוסם מאלה של כוחות הוד-מלכותו המלך;  
(ג) ישלח את כל אלה מאנשי הצבא שבכוחותיו המסוגלים להשלח לחוצה לא-יץ לתכלית של אימון — אל בתי-הספר, האולפנים ומרכזי-האימון הצבאיים מיסודם של כוחות הוד-מלכותו.

סעיף 10: לפי בקשת אחד מהם יועצו ביניהם הצדדים הרמים עושי-החוזה, בכל עת שתדרש, כדי לשקול אם רצוי להכניס, לפי הסכם, שינויים כל שהם בתקנות התוספת הזאת, כדי להגשים את תכליתיה הגשמה שלמה יותר.

אפשר שיש בסעיפיהם של החוזה והתוספת, — מלבד ערכה הכללי המקובל של הלשון הדיפלומטית השגורה, — גם כמה נקודות הטענות ביאור מיוחד. כך, למשל, מתמיה במקצת הבטוי, החוזר ונשנה (משמע, שאיננו מקרי) בדבר "היחידות הצבאיות שבכוחות האמיר" — שהן-הן שבריטניה תכסה את הוצאותיהן (סידור, שנדמה, כי לגבי מדינה עצמאית לא היו לו אח ודוגמה למן המאה ה-19, כשנסיכים גרמנים היו משכירים את גייסותיהם לשירות הבריטי באמריקה, למשל). אפשר שהכוונה כאן לחלקו הצבאי (כיום — רובו המכריע, תשעים אחוז ויותר) של "הלגיון הערבי", — לעומת חלקו המשטרתי ("משטרת-ערים") והג'נדרמריה ("משטרת-מחוזות"). כי החלק הצבאי הזה הוא שיצטרך לשאת בקיום תקנות סעיף 5 הנ"ל. ואין פירושו של דבר, אלא שצבא עבתי כולו, המנופח כ"כ לעומת צרכי הארץ הקטנה (אין כיום מדינה בעולם שתקיים יחס כזה בין צבא לאוכלוסיה, כארבעה למאה), נמצא מעתה בתלות שכרו וקיומו מברי-טניה הגדולה. וזה, כמובן, בלי להביא בחשבון את "חיל-הספר לעבר-הירדן", שדמי החזקתו באים מבריטניה ומארץ-ישראל. כפי שכבר צוין ב"מערכות", צריך היה הישוב העברי שבארץ-ישראל, — נוכח ממדים אלה של "הלגיון-הערבי" ולמען קיומו של שיוון יחסי אתו, — להתחזק בימי שלום לא בריגדה מוגברת בלבד, אלא לפחות דיביזיות רגלים שלמה, בתקן-המלחמה המלא, ונוסף על כך בריגדת-שריון. סעיף 9 של התוספת (זה שבכתו כבר הכריזו אברהם-יפה האשים, ראש ממשלת עבתי ומיניסטר-ההגנה שלה, כי נוסף להיותו הטוב והמצויד שבמזרח-התיכון, ייהנה צבא עבר-הירדן בקרוב גם מעוצמה אווירית משלו) מכונן, בין השאר, לקיים מונופולין בריטי בהכשרת קצינים עבר-ירדניים ובהשתלמותם. המדובר על "הקלות והאפשרויות" שיתן האמיר דין לאפשר — במידה שבריטניה תחליט על כך — הקמתם וקיומם של בסיסי-אוויר-וצבא בכל היקף שהוא. מבחינה אוביקטיבית, במידה שאין מביאים בחשבון בלתי-אמצעי גם את ארץ-ישראל, באים כאן בחשבון, בראש וראשונה, איזורי-מה בשכנותה הקרובה של עקבה הנמל — מצד אחד, ושטחי המדבר-למחצה והמדבר הגמור שבראשיו "הפרודור" אל עבר עיראק, ובסמוך לו, — מצד שני.